

»REDEMPTORIS MISSIO«: misijsko djelovanje Crkve i društvene promjene u svijetu

Josip JELENIĆ

UVOD

Dvadeset i pet godina poslije saborskog dekreta »Ad gentes« o misijskoj djelatnosti Crkve, i petnaest godina od Apostolskog nagovora Pavla VI. »Evangelii nuntiandi«, Ivan Pavao II. podsjeća cijelu Crkvu na njezino misijsko poslanje. Već u naslovu Papa govori o glavnom predmetu (i sadržaju) svoje najnovije Enciklike: »O trajnoj valjanosti misijskog poslanja« Crkve, ili još određenije o *hitnosti* misijskog djelovanja. Naime, činjenica je da se nakon kratkotrajnog postsaborskog oduševljenja i zaleta, primjećuje osjetni umor i uspavanost u Crkvi prema misijama, pa je stoga ova Enciklika kao »zvono na uzbunu« ili kao »poziv«, ili još jače kao »krik« čija jeka bi trebala ponovno razbuditi kršćane iz »misijske uspavanosti« i potaknuti ih na obnovljenu revnost u navještanju Kraljevstva Božjega.

Enciklika, osim Uvoda i Zaključka, obuhvaća osam dijelova koji, iako cjeline za sebe, svi zajedno čine jednu jedinstvenu cjelinu. Činilo mi se najprikladnije slijediti podjelu same Enciklike, tj. po poglavljima da bismo mogli sustavno slijediti Papinu misao i najvažnije ideje koje se iznose i zastupaju u Enciklici.

1. SADRŽAJ ENCIKLIKE »REDEMPTORIS MISSIO«

U Uvodu Papa upozoruje da se nalazimo tek na početku evangeliziranja naroda, tj. misija: »Misija Krista Otkupitelja, povjerena Crkvi, još je daleko od svoga ispunjenja« (br. 1). To što Papa podsjeća, nije ništa drugo nego drugi dio njegova poziva, upravljenog cijelom svijetu, s početka nje-

govog pontifikata, »Otvorite vrata Kristu« (br. 3) Prema tome »Redemptoris missio« je samo nastavak već započetoga. Dalje, u uvodnom djelu, Papa navodi motive koji su ga potaknuli na pisanje i izdavanje Enciklike. Prvo (kao što sam već pripomenuo) pozivlje Crkvu na obnovljenu revnost u misijama jer se »vjera učvršćuje darujući se« (br. 2), drugo, evangelizacija čini prvotnu službu Crkve ili »prvo služenje koje Crkva može ponuditi svakom čovjeku i cijelom čovječanstvu u današnjem svijetu« (br. 2), treće, Papa navodi druge motive kao npr. potrebu da odgovori na mnoge zahtjeve za jednim Dokumentom kao što je ova Enciklika; raspršiti sumnje glede misija *ad gentes*; pridonijeti promicanju misijskih zvanja; ohrabriti li potaknuti teologe na produbljivanje i sustavno iznošenje različitih oblika misija; ponovno potaknuti na misije u specifičnom smislu, zadužujući pojedine Crkve, osobito mlade, da šalju i primaju misionare; uvjeriti nekršćane, a osobito vlasti, u misijskim zemljama da je jedini cilj misija »služiti čovjeku objavljujući mu Božju ljubav« (br. 2).

Papa svoje motive izdavanja Enciklike stavlja u kontekste sadašnje situacije u svijetu — rušenje ideoloških i političkih ugnjetavajućih sustava; otvaranje granica i stvaranje jedinstvenijeg svijeta zahvaljujući sredstvima javnog pripočavanja; potvrda evanđeoskih vrijednosti (mir, pravda, bratstvo, briga za malene); jedna vrsta gospodarskog i tehničkog razvoja bez duše, koje, jer je takvo, baš potiče na »traženje istine o Bogu, o čovjeku, o smislu života« (br. 3) — koja pomaže i nudi nove prilike u misijskoj djelatnosti.

Pripomenimo i to da je polazna točka naučavanja Pape Ivana Pavla II učenje Drugog vatikanskog sabora, tj. saborski dekret o misijama »*Ad gentes*«, koji izričito ističe misijsko značenje Crkve (usp. *Ad gentes*, br. 1).

Prvo poglavlje:

ISUS KRIST JEDINI SPASITELJ

Enciklika je »poziv« za oživljavanje misijskog rada, poziv koji se rada i proizlazi iz *trajne vjere u Isusa Krista* (br. 4), ali koji isto tako proizlazi iz *aktualnog trenutka svijeta i Crkve*, kao i iz *potreba misionarske djelatnosti*. Svrha je ponovno oživljavanje misija, jer je to jedna od najvažnijih zadaća Crkve, stoga je najviše podržava cijela Crkva, a posebice mlade Crkve.

U I. poglavlju Papa govori o Isusu Kristu kao »jedinom Spasitelju« (br. 5) po čijem je dolasku na zemlju, prema Očevu planu, svima ponudeno spasenje. I zato na pitanje: »Zašto misije?« Papa odgovara da otvaranje Kristu u ljubavi donosi »pravo oslobođenje« čovjeka (br. 11). Dakle, upravo iz vjere u Isusa Krista, sveopćeg Spasitelja, proizlazi sveopće misijsko poslanje Crkve (br. 5). Od čovjeka se zahtijeva samo da prihvati

»novi život, da ga razvije i živi« u slobodi (br. 7). No upravo zato što je slobodan, čovjek može odbiti Božju ponudu (br. 7). U tom slučaju, on se svodi »samo na horizontalu« i redovito postaje žrtva ideologija i političkih režima (br. 8).

Između Boga, u Isusu Kristu, i čovjeka stoji Crkva, koja na sebe prima zadaću naviještanja Krista Osloboditelja i Spasitelja, čovjeku. Po toj zadaći Crkva je i »znak i instrument spasenja« (br. 9) prema LG br. 48, GS br. 43. Dakle spasenje nije ponuđeno samo onima koji su u Crkvi, nego svim ljudima, pa i onima koji ne poznaju Evandjelje, jer »žive u društveno – kulturnim uvjetima koji im ne dopuštaju« da uđu u Crkvu (br. 10). To je jedan od razloga više da im se približi Evandjelje, osim činjenice, kako to izričito ističe Papa, da je *pravo svih ljudi upoznati Krista* (br. 11).

Drugo poglavlje:

MISIJE IZMEĐU CRKVE I KRALJEVSTVA BOŽJEGA

Kakve posljedice ima odnos između Crkve i Kraljevstva Božjeg (K. B.)? K. B. o kojem govori Enciklika, *ponuđeno je svima*, donosi oslobođenje, nudi spasenje, ozdravlja i oprašta (br. 14). Ono se ostvaruje već ovdje na zemlji, jer je uprisutnjeno u ovozemaljsko po Kristovom utjelovljenju i Crkvi i jer »dostiže ljudsku osobu u njezinim bilo *fizičkim* bilo duhovnim dimenzijama« (br. 14). Ovdje se to može usporediti s istim zahtjevima na društvenom, gospodarskom, političkom i kulturnom području (»Kraljevstvo se odnosi na sve: osobu, društvo, i cijeli svijet«, br. 15), jer oslobođenje od grijeha – grešnih struktura – približava ljude jedne drugima i Bogu. Upravo mijenjanjem ovih grešnih struktura i odnosa, ostvaruje se K. B. (br. 16). Radi se dakle o »međuovisnosti« i »solidarnosti« (o kojoj Ivan Pavao II toliko govori u SRS).

Treba uvijek paziti da se K. B. ne odvoji od osobe Isusa Krista, jer se tada pretvara u samo ljudsko i ideološko (br. 18). U tom kontekstu Papa upozoruje na »antropocentrizam« i »kraljevstvo–centrične teorije« (br. 17). Jednako tako treba pripaziti da se K. B. ne odvoji od Crkve jer je ona »klica, znak i instrument K. B.« (br. 18) i to Crkva u svim svojim dimenzijama (društvenoj, kulturnoj, gospodarskoj, političkoj). Dosljedno tome K. B. je cjelokupna stvarnost: Božja i ljudska i koja zahtijeva promicanje ljudskih dobara i vrijednosti, jer su čvrsto vezane za veselu Vijest. *Crkva je sva Kristova i sva ljudska* (br. 19). To ima itekako posljedice na gospodarskom, političkom, društvenom i kulturnom planu.

Treće poglavlje:

DUH SVETI GLAVNI PROTAGONIST MISIJA

Krist povjerava misije ljudima, no glavni protagonist je Duh Sveti (21), što znači da ljudi primaju poslanje u Duhu Svetom (br. 22), a to pak znači da se misije ne temelje (u prvom redu i isključivo) na ljudskim sposobnostima, nego na snazi Uskrsnuloga (br. 23). Važno je istaknuti da Duh Sveti, preko misionara, ostvaruje *inkulturaciju Evandjelja* (br. 25), tj. misionari ulaze u dijalog s kulturama i religioznim vrijednostima ne uništavajući ih, nego prožimajući ih evanđeoskim vrijednostima (br. 25). Pod vodstvom Duha Svetoga, Crkva postaje sva misionarska (br. 26).

Podsjećamo na zanimljivu Papinu misao, koji, pozivajući se na Drugi vatikanski sabor (Ad gentes br. 3, 11, 15; Gaudium et spes, br. 10, 11, 22, 26, 38, 41, 92, 93), upozoruje da se djelo Duha Svetoga nalazi »u srcu svakog čovjeka preko sjemena Riječi« (br. 28) i zato Duh Sveti ne dodiruje samo pojedinca nego i stvarnosti kao društvo, povijest, kultura, narode i religije. (Papa se naime poziva na svoje osobno iskustvo i doživljaj na međureligioznom susretu u Asiziju 1987. g.)

Četvrto poglavlje:

NEOGRANIČENI VIDICI MISIJA AD GENTES

Papa se osvrće na trenutnu i konkretnu religioznu situaciju, koja je, po njegovim riječima, »složena i u previranju« (br. 32). Konkretnije, mnogi su narodi u previranju a društvene i religiozne situacije postaju sve složenije (urbanizacija, masovne migracije, izbjeglice, posvjetovljenje starih kršćanskih naroda, početni utjecaj Evandjelja i njegovih vrijednosti u zemljama s nekršćanskom većinom, klijanje mesijanizama i religioznih sekti (br. 32). Takav »prevrat« društvene i religiozne situacije »otežava konkretnu primjenu već uobičajenih crkvenih razlika i kategorija (br. 32).

Kako tumačiti te novonastale situacije misionarskim jezikom, tj. u svjetlu poslanja svim ljudima? Prije svega, Papa konstatira da gore opisana složena situacija ima negativne i pozitivne posljedice na misijsku djelatnost Crkve. S obzirom na negativne posljedice, Papa želi i nastoji cijeli svijet proglasiti jednim jedinim misijskim područjem bez »posebnih misija« (ad gentes). To se posljedično odražava i na »misionarski rječnik« gdje se izbjegava (oklijeva) upotreba naziva »misije« i »misionari« zbog negativnog povijesnog opterećenja; radije se rabi imenica »misija« (poslanje) u jednini i pridjev »misionarski« (misijski) »da bi se označila svaka djelatnost Crkve« (br. 32). Sve ovo ima i pozitivni utjecaj: tzv. »povratak ili vraćanje u domovinu misija misiji Crkve, utjecanje (uklapanje) misiolo-

gije u ekleziologiju... dale su novi poticaj misijskoj djelatnosti Crkve... uzetoj ne kao nešto na rubu nego u srcu« života Crkve (br. 32).

Papa, istodobno izričito upozoruje na opasnost da se zanemari ta različitost situacija i s time i posebnost misija *ad gentes*, jer se »ne mogu poistovjetiti misije nekršćana s onima kršćanima« (br. 34). Naime, baš s društveno–kulturnog stajališta koje rađa nove odnose, misije *ad gentes* dobivaju na važnosti (br. 35) jer se otvaraju nove mogućnosti djelovanja.

Dalje, Papa analizira konkretnu situaciju misija *ad gentes* navodeći mnoge vanjske i nutarnje poteškoće. S obzirom na prve, navodi samo neke, npr. zbarana ulaska misionarima u zemlju, zabrana evangelizacije, obraćenja, pa čak i kršćanskog kulta (br. 35). Od nutarnjih navodi: umor, razočaranje, prilagođavanje, nazainteresiranost, odsutnost radosti i nade, podjele među kršćanima, itd. (u br. prema *Evangelii nuntiandi* br. 80). Među navedenim poteškoćama, prema Papinom dubokom uvjerenju, najopasnije su indiferentizam i religiozni relativizam (br. 36). Radi se, zapravo o manjku »sentire cum Ecclesia« (br. 36).

Sa sociološkog stajališta važan je tekst gdje Papa govori o *ambijentu misija ad gentes* (br. 37). Iako misija *ad gentes* obuhvaća cijeli svijet, dakle, nema granica, ipak se mogu, i postoje, određene *cjeline* u koje se stavlja da se bolje definira. Riječ je o različitim ambijentima–područjima u kojima se misije odvijaju (br. 37).

a) *Područni ili teritorijalni ambijenti* (37a): redovito je misionarska djelatnost bila vezana na točno određeni teritorij (kao npr. država, ili pokrajine u državi,...) što je prihvaćeno i od Drugog vatikanskog sabora. Papa poziva na opreznost jer i u kršćanskim zemljama su teritorij delinirani kao »misije *ad gentes*«. Stoga je taj »zemljopisni kriterij« samo uvjetan.

b) *Novi društveni svjetovi i pojave* (37b): ponajprije, duboke i brze promjene utječu na opću sliku misija. Tako npr. gdje su prije bile stabilne ljudske i društvene situacije, danas je sve u pokretu (urbanizacija – veliko povećanje gradova u kojim se pogoršava život zbog anonimnosti i izgubljenosti u masi – i zato su danas »povlašćena« mjesta misija upravo gradovi gdje se oblikuju novi običaju i životni modeli, novi oblici kulture i povezivanja koje utječe na ljude; mladi: za njih nisu više dovoljna redovita sredstva pastorała za mlade, nego trebaju nova udruženja i ustanove, specijelne skupine i centri, kulturne i socijalne inicijative; migracije: izazvale su novu situaciju, tj. nakršćani u velikom broju stižu u kršćanske zemlje zatvarajući prilike za nove susrete i kulturnu razmjenu, potičući Crkvu da ih prihvati, da dijalogizira, da pomaže, potiče na bratstvo; izbjeglice: imaju posebno mjesto među migrantima i Crkva ih mora prihvatiti; siromaštvo i bijeda duhovne i materijalne naravi često su nepodnošljive što je za Crkvu veliki izazov, tj. zauzimati se za siromašne i materijalno i duhovno.

c) *Kulturni prostori i moderni aeropagi (37c)*: prvi suvremeni aeropag je *svijet komunikacija* preko kojega je cijeli svijet ujedinjen u jednu veliku obitelj. Sredstva durštvenog priopćavanja danas su temeljni informativni (obavijesni) i formativni (odgojni) instrument, vodič i nadahnuće za pojedinca, obiteljsko i društveno ponašanje. Činjenica je, pripominje Papa, da su sredstva javnog priopćavanja bila pomalo zanemarena od Crkve. No, u isto vrijeme valja istaknuti da sredstva javnog priopćavanja ne služe samo za »umnažanje« misija, nego (evangelizacija suvremene kulture ovisi upravo o tim sredstvima), treba uzeti u obzir to da nije dostatno upotrijebiti ih za širenje kršćanske poruke, odnosno ukomponirati ih u samu poruku u tu »novu kulturu« stvorenu sredstvima javnog priopćavanja. Problem je veoma složen, »jer ova 'nova kultura' se rađa, prije nego sadržaj, iz same činjenice da postoje novi načini komuniciranja s novim jezikom, nove tehnike i novi psihološki stavovi« (37c). Zato se Ivan Pavao II poziva na riječi Pavla VI prema kojemu se drama sastoji »u prekidu između Evandelja i kulture« (usp. Evangelii nuntiandi, br. 20); ostali aeropagi su — *zauzetost za mir, razvoj, oslobodenje naroda, prava čovjeka i naroda, a osobito manjina; — promicanje žene i djeteta, zaštita okoliša; — kultura, znanstveno istraživanje, međunarodni odnosi, koji pogoduju dijalogu i donose projekte života.*

Ivan Pavao II., imajući na umu sve maloprije spomenute promjene, reći će da je »naše vrijeme dramatično i u isto vrijeme privlačno« (38), vrijeme u kojem se ostvaruje »religiozni povratak« (br. 38). Sve te promjene sile Crkvu da pronalazi nove oblike svoga djelovanja u svijetu, a misionare tjera na potpuno obraćanje i vjernost Kristu. Naime, misionar treba biti potpuno vjeran Gospodinu i u isto vrijeme, evangelizirajući, poštivati čovjekovo slobodno prijanjanje (ovdje se Ivan Pavao II poziva na Dignitatis humanae, br. 3–4; Evangelii nuntiandi, br. 79–80; kao i na svoju Redemptor hominis, br. 12). Isto tako Ivan Pavao II poziva se na *Maximum Illud* Benedikta XV (br. 446) kada govori o vjernosti misionara.

I ponovo Papa upozoruje da su »misije *ad gentes* još na svom početku« (br. 40).

Peto poglavlje:

KOJE PUTOVE CRKVA SLIJEDI U POSTIZANJU SVRHE MISIJA?

Crkva prije svega, slijedi u postizanju svrhe misija *svjedočanstvom života* u svim svojim segmentima (ponašanje, kršćanska obitelj i crkvene zajednice, br. 42), odvažnošću u svjedočenju nasuprot podmitljivosti političke i gospodarske vlasti koja veliča materijalna dobra (br. 43).

Crkva, u prvom redu, treba naviještati »Radosnu vijest«, tj. oslobođenje u Kristu od grijeha, zla i grešnih struktura, ali sve to u čovjekovu životnom kontekstu (br. 44). Dalje, naviještanje Božje riječi usmjereno je na *kršćansko obraćenje* (tj. potpuno i iskreno primanje Krista i njegova Evanđelja preko vjere, br. 46). Na tom mjestu Papa odbacuje prigovor da je pozivanje na obraćenje »prozelitizam«. (Izgovaraju se da je dovoljno pomagati ljudima da budu »što vjerniji svojoj religiji, da je dosta graditi zajednice sposobne da rade za pravdu, slobodu, mir i solidarnost«). »Zaboravlja se«, upozoruje Papa, »da svaka osoba IMA PRAVO da čuje Radosnu vijest« (br. 46). U tom kontekstu Ivan Pavao II ističe da je obraćenje povezano s krštenjem po kojem se čovjek preporuča na život sinova Božjih. Na taj način Papa upozoruje i odbacuje težnju i pokušaj da se krštenje odvoji od obraćenja (br. 47).

Svrha misija *ad gentes* jest utemeljenje kršćanske zajednice i razvijanje Crkve sve do njihove punine (pune zrelosti). Drugim riječima, to znači osnovati vidljivu strukturu: obitelj, župe, udruženja (br. 48). Tako ta vidljiva struktura, vođena Kristovim duhom, postaje »vidljivi znak božanske prisutnosti u svijetu« (br. 49). No, u isto vrijeme, to zahtijeva od misionara *promjenu mentaliteta* da bi uistinu mogli biti pravi misionari, oni koji svoj život izriču »solidarnošću« s braćom.

Misijska djelatnost Crkve u čvrstoj je povezanosti s *ekumenizmom* ukoliko je podjela među kršćanima velika zapreka širenju Evanđelja. Stoga je potrebno raditi na jedinstvu Crkve, jer podijeljenost krnji poruku koju kršćani naviještaju (br. 50). Papa pozivlje na međusobnu suradnju svih onih koji su promili krštenje, kao i na suradnju ovih sa svim ljudima na tehničkom, društvenom, religioznom, kulturnom, političkom području (br. 50, prema *Ad gentes*, br. 6).

Važnost bazičnih zajednica za uspješnu evangelizaciju je velika zato što su više ukorijenjene u stvarni život i kao takve vrlo prikladne u naviještanju Božje Riječi. Bazične zajednice moraju, u isto vrijeme, biti povezane sa sveopćom Crkvom izbjegavajući zatvorenost i ideološku instrumentalizaciju. Crkvene bazične zajednice zu »znak životnosti Crkve, instrument formacije i evangelizacije, valjana polazna točka za jedno novo društvo utemeljeno na 'civilizaciji ljubavi'« (br. 51).

Inkulturacija. Ne radi se o jednostavnoj vanjskoj prilagodbi, nego o »intimnoj preobrazbi vjerodostojnih kulturnih vrijednosti putem ujedinjavanja u kršćanstvu i ukorjenjivanja kršćanstva u različite kulture« (br. 52). Drugim riječima, Crkva prenosi kulturama svoje vlastite vrijednosti, uzimajući ono što je u njima dobro i obnavljajući ih iznutra, dok *kulture* čine Crkvu razumljivom (što imade veliku važnost za misije). Proces inkulturacije pak treba se obavljati prema dva načela: spojivost s Evanđeljem i zajedništvo sa sveopćom Crkvom (br. 54).

Dijalog među religijama. Riječ je o dijalogu koji ne proizlazi »iz taktike i interesa« nego o »djelatnosti koja ima vlastite motivacije, zahtjeve, dostojanstvo« i koji »proizlazi iz dubokog poštivanja svega onoga u čovjeku što je uradio Duh Sveti« (br. 56). Takav dijalog se temelji i hranjen je nadom i ljubavlju. Osim toga, taj dijalog polazi od činjenice da »druge religije predstavljaju izazov za Crkvu: potiču je da otkrije znakove Kristove prisutnosti i djelovanja Duha Svetoga«, ali isto tako da »produbi vlastiti identitet« i vjerodostojnije izvrši svoje poslanje (br. 56). Dijalog može uzeti različite oblike: od razmjene stručnjaka religioznih tradicija, ili njihovih službenih predstavnika, do suradnje za cjelokupni razvoj i zaštite religioznih vrijednosti; od razmjene određenih duhovnih iskustava tzv. »doživotnog dijaloga« (radi se o svagdašnjem svjedočenju vjernika dviju vjera, br. 57).

Misionari promicatelji razvoja. Ovdje se Papa poziva na svoju Encikliku »Solicitududo rei solialis«: »Crkva daje prvi doprinos (razvoju) kada proglašava istinu o Kristu, o sebi i o čovjeku primjenjujući je na konkretnu situaciju« (SRS, br. 41)(br. 58). Dakle nije poslanje Crkve izravno djelovati na gospodarskom, tehničkom ili političkom planu ili (u prvom redu) davati materijalni doprinos razvoju, nego se bitno sastoji u: pružanju narodima ne »imati više«, nego »biti više«, budeći savjesti Evandeljem. Misionari (Crkva) su promicatelji razvoja u svojim školama, bolnicama, tiskarama, sveučilištima, zemljoradničkim zadrugama, itd. No, ističe Papa, razvoj ne ovisi u prvom redu od materijalnih davanja, nego od »oblikovanja savjesti, dozrijevanja mentaliteta i običaja«, jer je »čovjekprotagonista razvoja, a ne novac ili tehnika (br. 58). Dalje, doprinos Crkve razvoju ne razumijeva samo Jug (bijeda, siromaštvo, glad) nego i Sjever (duhovna i moralna bijeda izazvana »izobiljem«, br. 59).

Šesto poglavlje:

ODGOVORNI DJELATNICI MISIJSKOG PASTORALA

Među »odgovorne« Enciklika navodida su: Papa, biskupi, biskupske konferencije, svaki biskup pojedinačno (br. 63). Od djelatnika na prvom mjestu su *misionari* čiji identitet jasno određuje misijski dekret Drugog vat. sabora »Ad gentes« (br. 23–27). Misionari, kao i oni koji se spremaju za misije moraju, biti odgojeni u katoličkom (sveopćem) duhu, tj. da mogu i znaju nadilaziti granice svoje biskupije, svog naroda, svoje zemlje (br. 67). Potom Papa poziva *kontemplativne redove* da utemeljuju svoje zajednice u misijskim zemljama kao primjer vjernosti Bogu i Evandelju (br. 69). *Aktivni instituti* su pozvani da služe čovjeku i društvu po uzoru na Krista (br. 69). Konačno, Papa poziva *svjetovnjake*, koji su po krštenju primili misijsko poslanje, da se djelotvorno zauzimaju u svijetu politike, gospo-

darstva, tehnike, itd. (br. 72). *Katehisti* su specijalizirani djelatnici, izravni svjedoci, nezamjenljivi evangelizatori, koji predstavljaju temeljnu snagu kršćanskih zajednica osobito u mladim Crkvama (br. 73). Uz to su i *animatori* molitve, pjevanja i liturgije, zatim *predstojnici crkvenih bazičnih zajednica* i biblijskih grupa te *zaduženi za karitativnu djelatnost*, itd. (br. 74).

Sedmo poglavlje:

SURADNJA U MISIJSKIM DJELATNOSTIMA

Papa podsjeća da su svi kršćani, po krštenju, suodgovorni za misijsku djelatnost. Riječ je o *pravu-dužnosti* svakog kršćanina, a zove se »misijska suradnja«, koja se temelji na življenju zrelosti vjere i kršćanskog života (br. 77).

Oblici sudjelovanja: a) *duhovna suradnja:* molitva, žrtva, svjedočenje kršćanskog života... (br. 78); b) *promicanje misionarskih zvanja* (ovdje Papa upozoruje na pojavu da se s jedne strane poboljšavaju materijalni uvjeti življenja, a s druge primjećuje se manjak duhovnih zvanja, br. 79); c) *obitelji i mladi* (br. 80); d) Zahvaljujući svim *dobročiniteljima misija*, Papa ističe duh s kojim se misionar daje za misije: ne traži se samo dar za siromašne, nego usklađivanje vlastitog života s darom i potrebama siromašnih (br. 81); e) *novi oblici* misionarske suradnje: međunarodni turizam (ako se ponaša poštujući domaću kulturu i ne prosipajući dobra), privremeni rad kršćana u nekršćanskim zemljama, strani studenti nekršćani u kršćanskim zemljama (kako ih primamo, razgovaramo, služimo u dijeljenju dobara..., br. 82); f) oblikovati i pokretati za misije putem *sredstava javnog priopćavanja* (br. 83).

Vrlo je važno pripomenuti da je Papa optimist (i pored svih nabrojanih objektivnih poteškoća) i navješćuje »proljeće« koje Bog sprema u misijama i Crkvi. Naime, danas, prema Papinoj prosudbi očituje se slaganje naroda u odnosu prema »vrijednostima« kao: odbacivanje nasilja i rata, poštovanje ljudske osobe i njezinih prava, želja za slobodom, pravdom i bratstvom, težnja za prevladavanjem rasizma i nacionalizma, potvrda dostojanstva i vrednovanja žene (br. 86).

Osmo poglavlje:

MISIONARSKA DUHOVNOST

Živjeti u potpunoj poučljivosti Duhu Svetome (br. 87) i u potpunom jedinstvu s Kristom (br. 88); ljubiti Crkvu i ljude kao što je to Krist činio (konkretnije: pozornost prema drugome, ljubaznost, suosjećanje, gostoljubivost, raspoloživost, zanimanje za probleme ljudi, br. 89). Papa

završava s jednom zastrašujućom ali i izazovnom tvrdnjom da je pravi misionar svetac (br. 90). Dakle, misionarska duhovnost je veoma važna u misionarskom životu i radu.

2. NOVOSTI U ENCIKLICI »REDEMPTORIS MISSIO«

1) *Optimizam* kojim je pokretana cijela Enciklika. Novosti te Enciklike dolaze upravo iz hrabrosti, nade i iz uvjerenja da nove činjenice povijesti, također i u povijesti Crkve, nose čovječanstvo prema Kristu u Kraljevstvo Božje (usp. br. 2, 3, 86,...).

2) Pojava Enciklike, koja je sadržajno posvema misionarska, tj. posvećena »misijama *ad gentes*«. Tim svojim najnovijim dokumentom Ivan Pavao II. ponovno preuzima i oživljava tradiciju misionarskih enciklika prekinutu Drugim vatikanskim saborom.

3) »Redemptoris missio« je kao *priručnik ili podsjetnik o misijama u pravom smislu riječi*. Razlikuje se od drugih »misionarskih enciklika« koje su bile obično posvećene nekoj temi, jer se poziva (ili bolje, nastavlja na dva opća dokumenta: »Maxima Illud« Benedikta XV., 1919, i »Ad gentes« Drugog vatikanskog sabora, 1965), ali je dublja od prvoga i potpunija od drugoga u svojoj pojavnosti i značenju.

4) »Redemptoris missio« *uzima u obzir i prihvaća sve novosti misionarskog iskustva* do sada stečenoga i teološkog istraživanja do sada ostvarenoga uklapajući ih u misionarsku dužnost Crkve i u tradiciju misionarske misli. Osobito u prva tri poglavlja (dakle o Isusu Kristu, njegovom Kraljevstvu i Duhu Svetom kao protagonistima misija) koja daju cjelokupan odgovor na pitanja: Zašto misije »ad gentes« i jesu li još uvijek aktualne misije nekršćanima?

5) Kada se s teološkog područja prijede na opisno–normativno, uočuje se novost četvrtog poglavlja, gdje Papa razlikuje tri smjera ili djelatnosti jedinstvene misije Crkve, tj. »*pastoralna briga* ili zauzetost u smjeru misija«, »*nova evangelizacija*« kršćana i »*misije ad gentes*«. Slijedi *opis misija u specifičnom smislu* — »ad gentes« — prema tri kriterija:

teritorijalni, sociološki i kulturni.

6) Osobita novost Enciklike je *istaknuto mjesto dato mladim Crkvama u misijama s nekršćanima*, koje se često imenuju kao »temeljna stvarnost« u misijama *ad gentes*, i koje su pozivane da se otvore sveopćoj Crkvi i svijetu, šaljući i primajući misionare iz drugih dijelova svijeta (od drugih mladih Crkvi, usp. br. 49, 62, 64, 66, 85, 91).

7) »Redemptoris missio« donosi *usklađivanje različitih misijskih djelatnosti*, usmjeravajući ih na prvotno u misijama, tj. naviještanje Isusa Krista »koje ima trajnu vrijednost i prvenstvo u misijama (br. 44).

8) Enciklika određuje vrlo istaknuto mjesto »bazičnim crkvenim zajednicama« u oblikovanju mladih (mjesnih) Crkva (br. 51).

9) Goruće teme današnjeg trenutka i svijeta, *inkulturacija i dijalog s nekršćanima*, obrađene su s najvećom mogućom otvorenošću (br. 52, 57).

10) Velika pozornost posvećena je djelatnosti Crkve u *promicanju razvoja* (br. 58, 59). U tom pogledu, u usporedbi sa »*Sollicitudo rei socialis*«, »*Redemptoris missio*« uvođi dva nova pojma: prvo, Crkva se unapređuje i radi za razvoj odgajajući savjesti i evangelizirajući; drugo, doprinos Crkve razvoju naroda ne odnosi se samo na Jug, nego poziva i Sjever na veću skromnost (ozbiljnost) života (»Protiv gladi promjeni život!«).

Svrha je, dakle, ovoga »Manifesta za misije *ad gentes*« pokrenuti sve raspoložive snage u »naviještanju Evanđelja svim stvorenjima«.

REDEMPTORIS MISSIO: MISSIONARY ACTIVITY OF THE CHURCH AND SOCIAL CHANGES IN THE WORLD

Josip Jelenić

Summary

The encyclical Redemptoris missio represents an urgent call in the spirit of the Vatican II decree "Ad gentes". Its primary purpose is to remind the whole Church, and indirectly all Christians, of the missionary mandate received from Christ and consequently the need to commit ourselves wholeheartedly to its service.